

речно, варті бути впровадженими у практику загальноосвітніх шкіл та музичних шкіл, шкільних хорових колективів. Ці композиції зручні для виконання та пройняті глибоким чуттям до народнопісенної творчості.

Отець Микола Кумановський достойно ввійшов до когорти українських композиторів, дослідників, виконавців, які у скромній духовній рясі, часто в тяжких життєвих умовах, сиріяли розвитку і поширенню нашої музичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кияновська Л. Творчість отця Йосифа Кишакевича. – Львів: Поклик сумління, 1997.
2. Медведик П. Діячі української музичної культури (Матеріали до біо-бібліографічного словника) // Записки НТШ. – Том ССХХVI: Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – С. 416-417.
3. Історія української музики в шести томах. – Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. / Ред. колегія: М.Гордійчук та ін. – К., 1989.
4. Михальчишин Я. З музикою крізь життя / Упорядник Л.Мелех-Яросевич. – Львів: Камінь, 1992. – С. 171.
5. Ханик Л. Історія хорового товариства «Боян». – Львів, 1999.
6. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики / Упорядник і автор передмови Ю.Ясинівський. – Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 1995.
7. Загайкенич М. Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. – К., 1960.
8. Кумановський М. Колядки з уст народу // Правда. – 1877. – № 8, 9.
9. Вісті з епархії Львівської // Діло. – 1885. – Ч.36.
10. Новинки // Діло. – 1894. – Ч. 162.
11. Новинки // Діло. – 1893. – Ч. 111.
12. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упорядкування З.Штундер. – Т.І. – Львів: Дивосвіт, 1999.
13. Франко І. Руська народна музикальна гармонія // Франко І. Зібрання творів: У 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1980. – Т. 33 - С. 25-29.
14. Новинки // Діло. – 1894. – Ч. 101.
15. Письма з краю // Діло. – 1898. – Ч. 252.
16. Колесса Ф. Усна словесність / Упорядники Б.Луканюк, О.Смоляк. – Тернопіль: Підручники та посібники, 1996.
17. Колесса Ф. Українська усна словесність / Упорядкування М.Мушинки. – Едмонтон, Канада, 1983.

Уляна Молчко

СТОРИНКИ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРА І ДИРИГЕНТА БОГДАНА ВЕСОЛОВСЬКОГО

Процес становлення державної незалежності ставить перед вченими складні і відповідальні завдання – повернути українському народові імена його талановитих митців та їх творчу спадщину. За роки національно-культурного відродження стають об'єктами численних музикознавчих і культурологічних досліджень постаті видатних композиторів Західної України: о. М.Вербицького, о. І.Лаврівського, о. О.Нижанківського, о. В.Матюка, о. Й.Кишакевича, о. М.Копка, В.Барвінського, Н.Нижанківського, Б.Кудрика, Я.Барнича, Я.Ярославецького та багатьох інших, а також здійснюється великий пошук розкиданих по всьому світові нотних рукописів. Серед великої кількості галицьких митців ХХ століття привертає увагу яскрава особистість композитора і диригента Богдана Весоловського, який все своє життя присвятив розвитку української естрадної музики. Його ім'я незаслужено віднесено до окреслень «композитор-аматор» і пропущено в історичних нарисах культури. То-

му це дослідження є першою спробою заявити про одного з фундаторів українського естрадного мистецтва і поставити його в ряд визначних діячів національної культури.

У прополованій статті вперше в музикознавчій літературі подається життєпис митця, який творив у так званому легкому жанрі; прослідковується родинне оточення Богдана Весоловського, яке фрагментарно висвітлено в історико-мемуарному збірнику «Стрийщина», а саме діяльність його батьків - визначних громадсько-культурних діячів Прикарпаття того часу. На превеликий жаль, з вини історичних та політичних подій, що відбувалися як в рідному краю, так і в усьому світі, його творчість еміграційного періоду не дійшла до сучасного покоління в Україні. Саме цю сторону досягнень композитора розкрито завдяки закордонним публікаціям, які друкувалися ще за життя автора та засвідчують позитивну оцінку виходу в світ його платівок: «Зірка», «Мрії», «Верба». Інша група газетних повідомлень присвячена світлій пам'яті митця, де відзначається унікальність творчості Б.Весоловського у жанрі естрадної музики [1; 2; 3; 4; 5].

Ця стаття опирається і на нові дослідження вітчизняного науковця О.Зелінського, які розкриті у вступних статтях автора до нотних видань творів композитора. Саме тут музикознавець на основі вокальних творів Б.Весоловського аналізує еволюцію його музичного стилю та глибоко проникає у використану митцем поезію. Але сторінки з життєпису композитора та диригента розкрито фрагментарно.

Зібравши згадані матеріали, усвідомлюємо, що вони не дають цілісного образу видатного композитора та диригента. Пісенна спадщина Б.Весоловського пережила цілі генерації, бо має не чужинну дешевість та пусту банальність, а рідну безпосередність та українську щирість. Тому метою цієї праці є більш глибоке дослідження життєпису і творчості композитора, що дасть можливість привернути увагу музикантів-практиків та вчених до постаті Б.Весоловського.

Стрийщина – край, де зростала, жила, працювала чимала кількість митців, які своєю суспільно-громадською діяльністю і творчими надбаннями збагачували українську культуру. До таких визначних особистостей та патріотів належить композитор та диригент Богдан Весоловський.

Родину Весоловських у 20-30-х роках знали і поважали на Стрийщині всі свідомі українці. Батько Весоловського Остап (1872-1929), за фахом правник, спочатку обіймав посаду повітового судді у Богородчанах, а з переїздом до Стрия – радника окружного судді. В спогадах, видрукованих в історико-мемуарному збірнику «Стрийщина», зазначається, що був суддя високого класу, добрий знавець цивільного права. За часів австрійського панування він блискуче, з великим знанням провадив різні цивільні судові пропеси. Крім того, Весоловський брав активну участь у громадсько-політичному житті, був справжнім українським патріотом, який доклав чимало зусиль для справи відродження народу, розбудови його культурних, господарських і політичних надбань. Саме тому за часів ЗУНРу Остапа Весоловського обрано головою окружного суду в Стрию, а громада делегувала його в Київ представником від Стрийщини на святкове проголошення Акту Злуки 22 січня 1919 року [6, 345]. У повоєнні роки Весоловський - високошанована у Стрию людина. Несподівана смерть (серцева недуга) передчасно – у віці 57 років – вирвала його з-поміж активних стриян-українців у 1929 році.

Мати композитора Марія Весоловська (1884-1946) походила з відомої в Галичині родини Охримовичів. Вона народилася в селі Грабівці біля Богородчан у сім'ї священника Івана Охримовича. Її трое братів були гідними представниками свідомої і діяльної української інтелігентії. Брати мали вплив на Марію. Здобувши тилову для галицьких дівчат освіту (7 класів народної школи), вона багато працювала над собою самостійно і стала надзвичайно освіченою і висококультурною жінкою того часу, згодом – громадською діячкою і постесою. Марія вийшла заміж у дуже молодому віці. З чоловіком і сином Яремою вона на початку дев'яностих років приїздить до Стрия, де зразу ж приєднується до суспільного руху українців. У 1912 році її обирають головою філії «Товариства руських жінок» (у майбутньому – «Союз українок»). З початком Першої світової війни Марія організовує стриянок для забезпечення харчуванням добровольців легіону Українських Січових Стрільців, збору білизни для поранених січових стрільців.

Рятуючись від окупації російською армією, сім'я Весоловських виїжджає до Відня. Тут

з'являється на світ другий син Весоловських – Богдан. Повернувшись до Стрия у 1917 році після трирічної перерви, Марія Весоловська знову очолила філію «Товариства руських жінок». З того часу вона була незмінною головою філії до середини тридцятих років. Займається й іншою громадською роботою. Опікується стрийським Пластом, є секретарем філії «Просвіти». У 1934 році була делегаткою на жіночий конгрес у Станіславові. Під кінець тридцятих років М.Весоловська дедалі більше орієнтується на політичну діяльність, підтримує націоналістично налаштоване крило «Союзу українок». З приходом більшовиків Марія не покинула Стрия, хоч передбачала свій арешт. Її арештували 24 грудня 1940 року. Після п'яти років заслання в Сибір вона повернулася на рідну землю. Померла у 1946 році.

Детальна розповідь про батьків дає змогу зрозуміти, в якій сімейній атмосфері виростав Богдан Весоловський. Своєю життєвою позицією батько і мати прищеплювали любов до рідної землі, її пісні та поетичного слова, а відтак, мужнів характер і патріотичний дух синів.

Б. Весоловський народився у важку воєнну пору 30 травня 1915 року у Відні, куди смігрувала сім'я. Це був час великого патріотичного піднесення серед українського народу, сподівань і віри у те, що Україна здобуде державність. Напередодні подій 1918 року, коли Богданові виповнилось три роки, Весоловські знову перебираються до Стрия, до ошатного будинку по вулиці Колійовій. Батьки займаються громадською і політичною діяльністю. Старший на 12 років брат Ярема, продовжуючи навчання в українській гімназії, був активним пластуном і належав до окремої Стрийської пластунської сотні добровольців УГА, брав участь у подіях Листопадового Зриву.

Після поразки української революції Марія Весоловська якийсь час виховувала синів без батька: у 1919-1920 роках Остап Весоловський був політичним в'язнем польської тюрми. Так польська влада відплатила йому за активну громадянську позицію в часи ЗУНРу. Повернувшись з тюрми, Остап знову займається юридичною практикою.

Весоловські прагнули дати дітям добру освіту: Ярема вчиться у Високій технічній школі у Данці; Богдан, здобувши початкову освіту, в середині двадцятих років вступає до Стрийської гімназії. Одночасно навчається у філії Вищого музичного інституту імені М.Лисенка, яка діяла у Стрию від 1913 року. Лекції в інституті читали відомі в Галичині музиканти, які завдяки гарному зв'язку залізницею могли доїздити до Стрия зі Львова. Богдан навчався в класі фортепіано. Іспит приймала комісія зі Львова. До Стрия екзаменувати учнів приїздили Стапіслав Людкевич, Василь Барвінський. Про один з таких іспитів розповіла сучасниця Б.Весоловського Марта Кравців у збірнику «Стрийщина». З її слів довідуємося, що філія музичного інституту знаходилася у приміщенні колишнього будинку Олесницького, але іспити складали у Народному домі, де було краще фортепіано. Серед тих, хто екзаменувався і грав перед знаменитостями музичного світу Галичини, був і Богдан Весоловський [6, 428].

Полри заняття музикою, в юнацькі роки Богдан цікавився спортом, молодіжним рухом. Він, як і його старший брат Ярема, належав до Пласту, а саме до 5-го юнацького куреня імені Осмомисла. Мандрівки, здійснені пластунами, вчили його розуміти і любити рідний край. Враження юнацьких років потім вилились у його піснях і мелодіях. У 1930 році він з друзями-пластунами здійснив водну прогулянку на човні по Дністру. Фотографії, які збереглися з тих часів, свідчать про те, що Богдан оволодів грою на трубі, що була необхідним інструментом у походовому житті пластунів.

Після закінчення Стрийської гімназії в 1933 році Б. Весоловський вступає до Львівського університету на правничий факультет. При цьому не покидає занять музикою, хоча обирає фах, не пов'язаний з мистецтвом звуків; за часів польської окупації музика могла бути лише захопленням, а не професією, що дає заробіток.

Багато з тих, хто добре знав музичне життя Львова тридцятих років, пригадує, що на молодіжних забавах і вечірках з'явився студент права, який співав і акомпонував на фортепіано, компопував власні танцювальні твори. Це – Богдан Весоловський, що мав неабиякий хист до написання творів легкого жанру. Не одного дивувало, як високоосвічений юрист, володіючи кількома іноземними мовами, став творцем розважального жанру. Богдан пояснював, що поштовхом до розвитку його музичного захоплення було бажання заповнити прогалину в розвитку української розва-

жальної музики і на протигагу рекламованій польській естраді, поставити крапку – українську.

Вивчаючи музичну творчість, Богдан Весоловський з молодих років цінував у ній легкість і мелодійність. Він писав повні ритму неперевершені танцювальні мелодії, які можна було співати, як задушевні пісні. На той час єдиним, хто міг конкурувати з Весоловським на цій ниві, був А. Кос-Анатольський. Ось так у львівському молодіжному музичному товаристві з'являється постать обдарованого Богдана Весоловського. Богдан презентує свої мелодії, що відразу стають шлягерами.

Одним із перших його творів стала пісня «Параска». Але найбільше увагу привернуло його танго «Ти і твої чорні очі», яке й стало початком музичної кар'єри композитора.

У Львові Весоловський потоваришував з Анатолієм Косом, також правником за фахом, а музикантом за покликом душі, який згодом почав підписувати свої твори псевдонімом Кос-Анатольський. Друзі разом грають у популярному на той час джазовому оркестрі Леоніда Яблонського. Оркестр складався з двох скрипок, контрабаса, труби й акордеона. Весоловський грав на акордеоні. Оркестр Яблонського концертує по всій Галичині. Багатьом запам'ятали їх концерти на курортах у Черче, чи в Карпатах на Зелем'янці. У програмі оркестру були й твори Весоловського. До речі, в цей же час у Стрию Семен Масний також організовує свій естрадний колектив, який концертує в Стрию та в селах Стрийщини. У його програмі – танго і фокстроти Весоловського.

У 1937 році Богдан закінчує юридичний факультет і отримує титул магістра права. З тривогою стежить за подіями національно-визвольної боротьби в Галичині, є палким прихильником визвольного руху в Карпатській Україні. А з початком Другої світової війни виїжджає до Відня, де вступає до Консульської академії з надією, що в майбутньому його знання дипломата послужать вільній Українській державі. Крім того, Весоловський і далі студіює музику. Гроші на навчання заробляє, граючи на фортепіано й акордеоні в ресторанах Відня. Разом з композитором А.Гнатишиним Весоловський видає легкі українські пісні під фортепіанний чи гітарний акомпанемент. У той час ці твори були потрібні й дуже корисні для українських робітників у Німеччині.

У Відні Весоловський познайомився зі своєю майбутньою дружиною Оленою, дочкою відомих українських громадських діячів Олени та Миколи Залізняка. Перші роки їхнього подружнього життя припали на воєнне лихоліття. Під час бомбардування молоде подружжя, втративши усе нажите майно, з двома малолітніми синами – Остаєм і Юрієм – виїжджає з Відня. Сім'я опинилася на території, окупованій американською владою. Дорога в Україну була закрита. Богдан знав про арешт матері і її заслання до Сибіру. Тривога за життя своєї сім'ї змусила залишитись на чужині. Тут Богданові Весоловському допомогло знання іноземних мов. Його призначають на посаду урядовця прикордонної контрольної служби між Австрією і Німеччиною. Перебуваючи на цій посаді, Весоловський допоміг багатьом українцям, емігруючи, пройти кордон і врятуватися від більшовицької навали.

У 1949 році родина Весоловських виїжджає до Канади. У сімейному архіві збереглася фотолістівка із зображенням корабля «Самарія», на якому Весоловські подолали океан. Родина оселилася у місті Содбурзі. Богдан працює в кооперативі музичних інструментів, одночасно займається громадською роботою: співпрацює з українським хором, драматичним гуртком. Дружина Олена викладає в одній з українських шкіл. З часом Богдан отримує запрошення на роботу до канадського радіо у Монреалі. Він – голова української секції радіо «Сі-Бі-Сі».

Богдан Весоловський почав складати музичні твори ще в юнацькі й молоді роки. Але вповні його талант розквітнув уже в зрілості, далеко від рідної землі, на чужині. Весоловський пише пісні і танцювальні мелодії. Творчий доробок композитора становить понад 130 пісень, які за своєю значущістю є справжнім надбанням української культури. Його пісні і танці відзначаються зворушливою і легкою мелодією, багатством музичних мотивів, ритмічністю, темпераментом і дуже влучним підбором текстів.

Найпопулярнішим серед українців на американському континенті стало танго «Лети, моя тужлива пісне». Весоловський став автором не лише музики, а й слів. Це найхарактерніший твір другого – еміграційного – етапу його творчості. Цю пісню, словнену туги за рідним краєм, співали чи не в кожній українській домівці в еміграції. І навіть оркестранти інших національностей включа-

ли таку приємну мелодію до свого репертуару.

У музичне життя нашої діаспори Весоловський увійшов у п'ятдесятих роках. Тоді він створював музику на власні слова і всі твори писав виключно в танцювальному ритмі. Це – танго, фокстроти, вальси. Його твори видавалися спочатку поодинокими платівками, потім – на довгограючих платівках у супроводі оркестру, хору.

Шістдесяті роки стали ще більш продуктивними. На цей час припадає найбільша популярність композитора. Друзі і шанувальники любовно називали його Бонді. Весоловський сам добирав слова до своїх мелодій. Переважно це твори відомих українських поетів В.Сосюри, О.Олеся, М.Рильського, В.Симоненка, Г.Чубач та ін.

Б. Весоловський був тонким знавцем української поезії. Вдома мав багату поетичну бібліотеку. Кожен вірш, покладений на музику, відзначався глибоким змістом. Весоловський популяризував серед українських емігрантів прекрасну українську лірику. Цю пристрасть до поетичного слова композитор набув ще в дитинстві, під впливом матері, яка й сама була оригінальною поетесою та знавцем української літератури. Богдан Весоловський поклав на музику поезії В.Сосюри «Життя», «Онученька», «Жоржина», «Білі акації», О. Олеся «Ти не прийшла», «Ніч в маю», В.Симоненка «Море радості», М.Рильського «На білу гречку впали роси». Це вже не були пісні до танцю, а музичні твори-роздуми. Виконавцями пісень Весоловського стали М. Вербицький, Т. Косач, А. Добрянський, В. Луців. Але найкращим інтерпретатором його творчості був Анґін Дербіш. Виконували його пісні й квіртет «Верховина», тріо «Гроянда».

Головна частина спадщини Б. Весоловського збережена в публікаціях творів і платівкових виданнях. Перша платівка його творів під назвою «Верба» з'явилася на початку 1960-х років. Символічною була сама назва, яка навіювала спогади про Україну. Обкладинку до музичного альбому дуже вдало виконав виходець зі Стрийщини художник Едвард Козак. Напевно, і Козаку, і Весоловському близькими й приємними були спогади про ті розкішні верби, які росли понад річкою Стрий у лузі. Ця платівка стала найбільш популярною. Вона декілька разів перевидавалася.

Другий альбом Богдана Весоловського під назвою «Зірка» побачив світ у 1967 році. На платівці записано сім пісень на слова українських поетів і дві музичні мініатюри для оркестру. Як і на попередній платівці, творам притаманний тужливий ліризм, задума, ностальгія. Альбом виданий завдяки гуртові торонтських меломанів.

Остання (третя) платівка Богдана Весоловського під назвою «Мрії» видана у 1970 році канадською фірмою «Ехо». Платівка була видана за останнім словом звукозаписувальної техніки того часу. Пісні композитора й цього разу базувалися на текстах українських поетів. У піснях тангового ритму – стихія українського степу і зоряної ночі.

Творчість Богдана Весоловського займає особливе місце в житті еміграційної гілки українського народу. Легка лірична пісня, побудована на темах любові і розлуки, туги за рідним краєм, ґрунтується на типовому українському поєднанні мажору з мінором і знаходить шлях до глибин національної душі.

У 1971 році Богдан Весоловський відвідав Україну. Зрозуміло, в той час українська громадськість не була в повному обсязі знайома з творчістю композитора. Туга за рідною землею наклала відбиток на тонку душу композитора. Невдовзі він захворів і помер у грудні 1971 року. Прах Богдана Весоловського у 1972 році привезено до Стрия і поховано у родинному склепі на міському кладовищі. Так Богдан Весоловський повернувся на рідну землю навечно. Він похований поряд з такими видатними діячами Стрийщини, як Остап Нижанківський, Нестор Нижанківський, Ольга Бачинська.

Вагомим внеском до популяризації творчості композитора став випуск на рідній землі двох його пісенних збірників, які мають назви «Прийде ще час» та «Я знов тобі». Упорядник та редактор Олександр Зелінський доповнює ці нотні видання вступними статтями, де аналізує еволюцію музичного стилю митця. Він зазначає, «що стильові орієнтири музики Б.Весоловського були скеровані у бік загальносвітового, певною мірою, позаетнічного естрадного мистецтва, він працював організаційно і духовно у нерозривній сувіязі з українським музичним процесом» [7; 8]. Завдяки виходу в

світ цих збірок його пісні назавжди залишаться на Батьківщині і стануть окрасою багатьох концертів, на них зростатиме нове мистецьке покоління.

У цій статті хотілося ще раз нагадати українському суспільству про здібну людину, композитора, що без галасу і самореклами робила свою справу для збереження українства і його розвитку, повернути на батьківщину пам'ять про Б.Весоловського і його славу; зробити доступним багатьом сучасним співвітчизникам прекрасний пласт нашої музики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович М. Богдан Весоловський // Новий шлях. – 1981. – 21 листопада.
2. Калинич Л. Пам'яті талановитого композитора // Гомін України. – 1973. – 21 квітня.
3. Кузь В. Нова платівка «Зірка» // Вільне слово. – 1967. – 17 липня.
4. Левицький В. Другий альбом Б.Весоловського // Новий шлях. – 1961. – 3 червня.
5. Молчко У. Богдан Весоловський повертається до рідного краю // Міст. – 2000. – Листопад. – №4.
6. Стрийщина: Історико-мемуарний збірник: У 3-х т. – Т.2. – Нью-Йорк, 1990.
7. Весоловський Б. Прийде ще час / Упорядник і редактор О.Зелінський. – Ч. I. – Львів: «Галицька видавнича спілка», 2001.
8. Весоловський Б. Я знов тобі / Упорядник і редактор О.Зелінський. – Ч. II. – Львів: «Галицька видавнича спілка», 2002.

Оксана Фрайт

ПРИНЦИП ПРОГРАМНОСТІ В ФОРТЕПІАННІЙ ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ КОЛЕССИ

Фортеп'яний доробок Миколи Колесси – видатного українського композитора, диригента, педагога, музикознавця – одна з яскравих самобутніх граней його різнобічного таланту. Саме в цій ділянці творчості він уперше для себе і вперше в національній музиці виступив сміливим новатором, застосувавши деякі модерні елементи з арсеналу конструктивізму. Традиційне для українських композиторів використання фольклору в фортеп'яній музиці також зазнає в М.Колесси своєрідної модифікації, а звернення до усталених загальноєвропейської практикою форм та жанрів набуває оригінального етноспрямованого трактування. Можна твердити, що й більшість складових фортеп'янного письма (мелодика, фактура, ритм, гармонія та ладовість тощо) проторували нові шляхи для його наступників.

Поза тим, фортеп'янна музика митця не надто повно висвітлена в існуючих музикознавчих публікаціях. З виданого в останнє десятиліття привертає увагу стаття Л.Ніколаєвої та К.Колесси про камерно-інструментальну творчість митця зі збірника «Микола Колесса – композитор, диригент, педагог» під редакцією Я.Якубая. Хоча у статті й підкреслюється кількісна перевага програмних опусів, проте автори ставлять інші завдання: характеристика жанрової палітри, фольклорні впливи тощо. У монографії Л.Кияновської «Стильова еволюція галицької музичної культури XIX-XX ст.» розглядаються лише «Дрібнички», «Пасакалія, скерцо, fuga» та «Сонатина», як зразки творчості, що відобразили стильові орієнтири молодого Колесси в 30-х роках XX століття. Тому видається доцільним спеціально вияскравити природу програмності фортеп'янної музики митця, в чому й полягає мета запропонованої статті. Завданнями є: виявлення зв'язків фортеп'янних творів з позамузичним світом та визначення засобів і прийомів композиторського письма, адекватних до конкретно-образних імпульсів натхнення. Або ж можна висловитися коротше, використовуючи «модний» нині запозичений із філософії термін: зацікавлення викликав герменевтичний аспект. Стаття подає у кожному окремому випадку один із варіантів тлумачення музичного тексту, оскільки кожен мистецький твір повинен розглядатися як «джерело поняттєвої невичерпності, створеної реципієнтом» і, отже, «дає інформацію сам про себе» [1, 7].

Уже в ранньому віці у майбутнього композитора пробудився потяг до фортепіано. «З першого ж дня він наче «прищепився» до інструмента. З-під його невправних пальців виринали різні мелодії. Спочатку це була своя «інтерпретація» знайомих народних пісень, згодом композиторські зді-